

Utbildningsförvaltningen

Riktlinjer nyanlända och flerspråkighet

Vad är en riktlinje?

Riktlinjen slår fast vad som gäller för Växjö kommun vid sidan av vad som följer av lagar och förordningar.

Dess syfte är att skapa likvärdighet inom utbildningsnämndens verksamheter i Växjö kommun så att nyanlända och flerspråkiga barn och elever ges samma förutsättningar oavsett vilken kommunal enhet barnet/eleven möter. Målet är att skapa en så positiv lärandesituation som möjligt för alla nyanlända och flerspråkiga barn och elever.

- ! Förutom denna riktlinje finns rutiner kring arbetet med nyanlända och flerspråkighet tydliggjorda på intranätet
- "Vägledning" och "FAQ."

* Riktlinjen är här något förkortad. Hela riktlinjen finns att hitta på utbildningsförvaltningens intranät.

Utbildningsförvaltningen
Växjö kommun
telefon 0470-410 00
www.vaxjo.se

Begrepp och förklaringar

Nyanlända

De elever som påbörjar sin utbildning i Sverige efter sju års ålder räknas som nyanlända de första åren.

Nyanlända elever är inte en homogen grupp, de har dock två saker gemensamt – de har anlänt till Sverige inom fyra år sedan deras skolgång startade och de har samma rätt till utbildning som alla elever i Sverige.

Flerspråkighet

Till flerspråkiga räknas de barn och elever som har ett annat modersmål än svenska som huvudsakligt umgängesspråk med minst en vårdnadshavare. Elever som talar ett nationellt minoritetsspråk tillhör gruppen flerspråkiga.

Med flerspråkighet menas de regleringar som finns i nationella styrdokument vad det gäller studiehandledning, svenska som andra språk, modersmål samt språkintröduktion (gymnasieskola).

Studiehandledning på modersmålet ska ges om eleven behöver det, det vill säga om eleven inte behärskar svenska tillräckligt bra för att de aktivt ska kunna delta i undervisningen och kunna följa kursplanen.

Undervisning i svenska som andraspråk ges till flerspråkiga elever om det behövs, efter beslut av rektor. Flerspråkig elev inom gymnasieskola och gymnasiesärskola får läsa svenska som andraspråk som gymnasiegemensamt ämne, men kan även välja svenska som individuellt val. Eleven får då betyg i båda ämnena.

Flerspråkiga elever kan ansöka om modersmålsundervisning om skollagens och förordningars kriterier är uppfyllda.

Förskolan/förskoleklassen och flerspråkighet

Förskolan/förskoleklassen ska medverka till att barn med annat modersmål än svenska får möjlighet att utveckla både det svenska språket och sitt modersmål. (Skollagen kap 8 och 9).

Definition flerspråkiga barn omfattar alla åldrar. Enligt definitionen av begreppet nyanlända inbegrips inte barn yngre än sju år, inte heller de elever som påbörjar sin utbildning före det kalenderår de fyller åtta år.

Från mottagande Landningsbana Växjö till utslussning ordinarie klass/program

Landningsbana Växjö tar emot alla nyanlända barn och ungdomar 1-19 år med deras vårdnadshavare i perioder om fyra veckor. En inledande kartläggning av skolbakgrund, erfarenheter och hälsa görs av pedagoger, studiehandledare och skolköterska. Undervisningen på Landningsbana Växjö ger en introduktion i svenska språket och svensk skola. I förskolan ges en introduktion till svensk förskola. De vuxna får information om familjeliv, skola och hälsa i Sverige som en start på god samverkan mellan vårdnadshavare och förskola/skola i nästa steg.

Förskolan/förskoleklass Landningsbana Växjö bistår familjerna i att ansöka om plats i förskola. För förskolebarn och barn i förskoleklass, (samt elever i åk 1) kan inskolningsstöd ges under en till två veckor. Personal från Landningsbana Växjö eller Kompetenscentrum nyanlända och flerspråkighet ger då barn, vårdnadshavare och pedagoger stöd på barnets modersmål.

Grundskola/gymnasieskola Landningsbana Växjö, i samverkan med chef Kompetenscentrum, genomför överlämning till mottagande skolans rektorer och pedagoger, där undervisning och kartlägningsprocess fortsätter. Elever från 8 års ålder kan gå i förberedelseklass. Elever i förskoleklass och årskurs 1 erbjuds inskolningsstöd under en till två veckor, enligt ovan. Alfaklasser organiseras för de elever som ännu inte läser eller skriver på sitt modersmål.

Inom två månader ska eleven i grundskolans förberedelseklass ha fått en tillhörighet i en ordinarie klass på skolan utifrån genomförd kartläggning. I förberedelseklass förbereds elevernas skolgång genom undervisning med för eleven relevant ämnesinnehåll för att eleven successivt ska kunna gå ut i sin ordinarie klass i sina starka ämnen. Till grund för detta ligger den fortsatta kartläggningen av eleven. Studiehandledning på modersmål är ett viktigt verktyg. Under tiden i förberedelseklass har eleven minst lika antal undervisningstimmar som sina klasskamrater i ordinarie klass. Efter utslussning i ordinarie klass ges studiehandledning och svenska som andraspråksundervisning efter elevens behov för elevens fortsatta kunskapsutveckling. Alla undervisande lärare på skolan behöver ha medvetenhet om vad andraspråksinläring innebär i just deras ämne/ämnen.

Elever på gymnasiets språkintrouktion förbereds för att kunna nå behörighet till ett nationellt program. Fokus ligger på studiehandledning på modersmålet samt på svenska språket. Undervisningen kan ges på både grundskole- och gymnasienivå utefter kartläggning av elevens behov. Efter språkintrouktionen kan eleven fortsätta sina studier på annat introduktionsprogram eller när behörighet finns, på nationellt program. Studiehandledning på modersmål ges fortsättningsvis utifrån elevens behov.

Organisation

Kompetenscentrum nyanlända och flerspråkighet

Via kompetenscentrum organiseras studiehandledning, studiehandledning online och modersmålsundervisning för grundskola, grundsärskola, gymnasieskola, gymnasiesärskola. För att säkerställa god och likvärdig kvalitet för nyanlända och flerspråkiga barn och elever inom och mellan områden finns via Kompetenscentrum minst en särskilt skicklig lärare med svenska som andraspråkskompetens anställd. Lärarens uppdrag är att stödja den pedagogiska utvecklingen i förberedelseklasserna/språkinstruktionen inom utbildningsförvaltningen, men har även betydande roll för det kollegiala lärandet kring flerspråkiga elevers kunskapsutveckling.

För anställning, organisation och kompetensutveckling av ovanstående personalgrupper ansvarar chef Kompetenscentrum. Denne ansvarar även för, tillsammans med enhetschef Landningsbana, barnens/elevernas övergång från Landningsbana till förskola/skola. Detta sker i samverkan med skolledare/områdeschefer.

Områdesnivå

På vart och ett av de fem geografiska skolområdena säkerställer områdeschef att det finns beredskap inom området att ha en eller flera förberedelseklasser. Det är flexibelt på vilka enheter förberedelseklass finns beroende på antal nyanlända, lokalutrymme samt utrymme i ordinarie klasser. Där eleven går i förberedelseklass ska det finnas plats i ordinarie klass. Områdeschefer ansvarar för att samverkan sker mellan de olika områdena samt med chef Kompetenscentrum. Inom område gymnasieskola säkerställer områdeschef tillsammans med rektorerna att studiehandledning, svenska som andraspråk och modersmålsundervisning fungerar enligt styrdokument inom såväl språkinstruktion, introduktionsprogram som på de nationella programmen. Detta sker i samverkan med chef Kompetenscentrum vid behov.

Frågan om nyanlända elever som kommer sent i sin skolgång diskuteras särskilt och är ett gemensamt ansvar för samtliga områdeschefer. Förvaltningens studie- och karriärcenter finns organisatoriskt inom område gymnasieskola och utgör ett stöd i detta arbete.

Enhetsnivå

Förskolechef

Ansvar: Säkerställa att barn på enheten som är flerspråkiga får stöd att utveckla sitt modersmål enligt skollag och läroplan. Barnhälsoteam (BHT) är ett forum där flerspråkiga barns behov kan belysas (se även riktlinje barn- och elevhälsa).

Rektor med förberedelseklass/språkintröduktion

Ansvar: Mottagande av elev från Landningsbana Växjö till förberedelseklass/Språkintröduktion. Säkerställa att eleverna får tillgång till behörig personal i förberedelseklass/språkintröduktion. Vid behov ta stöd av Kompetenscentrum. Se även nedan "Rektor utan förberedelseklass/språkintröduktion."

Rektor utan förberedelseklass/språkintröduktion

Ansvar: Säkerställa att elever på enheten som är nyanlända eller flerspråkiga får lagenligt stöd och utbildning, d v s studiehandledning, svenska som andraspråk, modersmålsundervisning.

Elevhälsoteam (EHT) är ett forum där flerspråkiga elevers behov kan belysas. Via kompetenscentrum arrangera studiehandledning och modersmål utifrån elevernas behov.

Ansvarar för att ge goda förutsättningar för samverkan mellan studiehandledare och undervisande lärare, mellan modersmålslärare och elevens mentor/klasslärare.

Ansvarar för att all personal har god kunskap i språkutvecklande arbetssätt och vad andraspråksinläring innebär i just deras ämne/ämnen.

Yrkes-/uppdragsspecifika kompetenser och förväntningar

Studiehandledare

En studiehandledare arbetar med de elever som ännu har sitt modersmål/skolspråk som det starkaste språket. Studiehandledningen är planerad mot elevens målpåfyllelse.

Kompetens: Studiehandledaren är ämneskunnig (motsvarande gymnasienivå), har en utvecklad språklig medvetenhet (svenska 2 eller motsvarande och modersmålet). Studiehandledaren är förtrogen med svensk skola och dess värdegrund samt kursplan i aktuella ämnen. Studiehandledaren har pedagogisk lämplighet, har viss datorvana.

Förväntningar/arbetsuppgifter: Studiehandledaren

- ska kunna delta i ämneskartläggning: på Landningsbana Växjö, i förberedelseklass, i ämneskartläggning t ex vid studieövergångar
- ger studiehandledning i aktuellt ämne
- samverkar med ämneslärare i planering av studiehandledningen och uppföljning av elevens progression och resultat. Ämnesläraren har ansvaret för bedömning och betygssättning.

Modersmåls lärare

En modersmåls lärare undervisar i modersmål som är ett ämne med egen kursplan. Modersmåls lärarens uppdrag är inte att förväxla med studiehandledarens.

Kompetens: Legitimerad lärare i modersmålet eller lärare med svensk lärarexamen i språk och har språket som ska undervisas som modersmål.

Modersmåls läraren bör utöver goda kunskaper i modersmålet dessutom även ha goda kunskaper i svenska. God datorvana.

Förväntningar/arbetsuppgifter: Planera och genomföra undervisning inom aktuell kursplan. Vara väl förtrogen med svenska skolans värdegrund. Samverka med andra modersmåls lärare samt elevens mentor/klasslärare.

Särskilt skicklig lärare med svenska som andraspråkskompetens

Kompetens: Mycket god förmåga och behörig som lärare i svenska som andraspråk. Lämplighet för uppdraget.

Förväntningar/arbetsuppgifter: Lärarens uppdrag är att stödja den pedagogiska utvecklingen i förberedelseklasserna inom utbildningsförvaltningen, men har även betydande roll för det kollegiala lärandet kring flerspråkiga elevers kunskapsutveckling.

Växjö kommun
Box 1222
351 12 Växjö
telefon 0470-410 00
www.vaxjo.se